

VA ÎNVIA SPIRITUL LUDIC AL BUCUREȘTEANULUI?

pațiul balcanic se află parcă într-o relație secretă cu cel "macondic". Afirmatia pare șocantă, dar ea își poate găsi relativ ușor suportul în rețeaua rudenilor ce ne fac pe toți frați, veri, în substanța de liniștit-dureroasă atemporalitate a existenței cotidiene și în atmosfera serios-ludică, realist-fantastică și responsabil-inconștientă ce-i unește, în multe pagini de cronică spirituală, pe Mircea Eliade și pe Gabriel Garcia Márquez. Acceptând aceasta, putem zăbovi puțin asupra celui

ritm balcanic în care Bucureștiul s-a născut și l-a plăcut să trăiască. Iar dacă viața este și spectacol și joc, precum jocul e, laându-i, viață, atunci locul cel mai nimerit pentru a ilustra indivizibilitatea acestor relații se găsește în plină inimă a orașului, acolo unde, la 1692, din voința Domnului Constantin Brîncoveanu, a prins contur primul act de sistematizare urbană: Podul Mogoșoalei, numit astfel pînă la 1878, Calea Victoriei apoi, a fost axul în jurul căruia s-a rotit, obsedat și obsedant, vreme de trei secole, Bucureștiul.

Să fi bănuit oare Gheorghe Crutzescu, autorul unei singure cărți, Podul Mogoșoalei, apărută în 1942, prin care ne cheamă să-l însoțim prin palatele și prin cotloanele ce alcătuiesc decorurile Căii Victoriei, că dragostea sa pentru această arteră vitală va rodi în imaginația noastră, peste exact o jumătate de veac? Nu vom ști ce-a gândit el, dar nu putem decât să-i mulțumim pentru impulsul creator izvorit din opera lui și să încercăm, la rîndul nostru, să transmitem altora încărcătura de informație istorică și de semnificație umană condensate în acest spațiu, într-un efort colectiv de reconstrucție a sentimentului de apartenență la "ceva".

Nu putem începe altfel decât lăsînd fantezia să se miște liberă, spre a materializa în imagini posibile secvențe dintr-un timp "telescopat"; atenți mai degrabă la ce se petrece în imaginarii noastre, străbătem cu privirea întoarsă înăuntru Podul Mogoșoalei, de la un capăt la celălalt, de pe Cheiul Gîrlei pînă în Piața Victoriei...

Nici nu știu unde să te uiți mai întîi, după cine să întorci capul. Să-l saluți pe elegantul și eruditul lenăchită Văcărescu? Mai stă el oare în casele lăsate moștenire de bunicul său, cel care l-a urmat pe Brîncoveanu pînă și sub sabia călăului, la 15 august 1714? Sau să traversezi ca să nu te zărească, Doamne ferește, Chehaia-Bei, care stă la pîndă și în curînd îi va măcelări pe arnăuții lui Bimbașa-Sava?...

Dar să lutesc pasul, căci au și trecut patruzeci de ani și s-a dărîmat Hanul lui Constantin-Vodă și uite cum se înghesuie curioșii s-o vadă pe domnișoara Henriette de la Cîrcul Hütemann. E circulație mare pe Pod - boilerii noștri s-au cam obișnuit să se lăfăie tolanți în droște aduse de la Viena, pîrînd încă blazoanele foștilor proprietari...

Uite-l și pe Dumitrache Turnavitu l ieșind din Hanul Zlătari. S-o fi ducînd să bea o cafea la "Hôtel de France", sau încearcă să dispară din calea lui Costache Chihaia Chiorul, care tocmai a plesnit, cu nagaica lui cu douăsprezece varnavicuri, un gură-cască din preajma hitrei Geamale, momia cu trupul cît butia? Parcă aș ocoli Prefectura Poliției și aș intra puțin în pasajul Vilacross-Macca să văd ce cărți mai are la anticariatul său bătrînul Pach.

Am auzit că la Legația Rusă a fost un bal pe cînte. Las' că nici cu balurile mascate de la Bossel nu mi-e rușine!

Diseară, cred că am să mă duc la teatru la Momolo - joacă Matei Milo în Baba Hîrca; pînă atunci, să lau o înghețată la Capșa. Iată-i și pe prietenii mei, cu meloanele lor cenușii, monoclu și pantaloni pept, cu floare la butonieră, și care nu birfesc decât pe franțuzește. Uite cine trece pe Pod! E însuși Ghica-Vodă, cu alaiul său domnesc, înconjurat de arnăuți înarmați pînă în dinți; lîngă el stă Doamna Profirița, sora Măriei-Sale.

Parcă plutește în aer un fel de veselie. Se aude o orchestră; în Grădina Oteteleșanu e mare forfotă. Vinzători de alune și fisticuri, florărese cu lalele, bujori și crini se înghesuie pe trotuarul din fața Continentalului. Muscalii și-au pus pneuri la roți și așteaptă liniștiți și cuviincioși să te plimbe la Șosea.

Un mic incident; din Cafeneaua Flalkovsky a ieșit un domn care încearcă să strunească în lanț un pul de leu. El, ce vă mirați, conu Costache Cîmpineanu și-a scos la plimbare unul dintre cei trei lei pe care-i ține într-o cușcă în casele lui de peste drum de intrarea în Cîsmigiu. S-au cam speriat căli de la tramvaiul ce urcă alene dinspre gară spre piața Sfîntul Gheorghe.

Dar ce se întîmplă la magazinul "Romartă"? Mă frec la ochi și nu-mi vine a crede: de cînd se vind aici mistreți și căprioare, nisetri uriași, homari, stridii, scoici, pul de baltă, fructe de tot felul, cutii cu icle negre țigute în bazin cu gheață și butoiașe cu icle de Manciuia? În vitrină, printre toate aceste minuni, lîngă numărul de telefon al pompișilor, zăresc numele patronului: Dragomir Niculescu. Da, s-au întors timpurile de odinioară. La etaj e redacția ziarului "Tim-pul" - poate asta să fie explicația. Am auzit că vine din cînd în cînd și Eminescu...

Dar ce-o fi cu soldații și cu polițai care barează strada Cîmpineanu? Probabil că iar cade guvernul! Spre Piața Palatului se îndreaptă, protestînd, mulțime de cetățeni nemulțumiți. Printre soldați se ițește un civil, care fotografiază de zor coloana celor ce scandează. Aud: "Jos comunismul!", "Jos criminalul!". Nu, fotograficul nu este Carol Popp de Szathmary. Iar unli dintre cetățeni îmi sînt cunoscuți: sînt colegii mei, care au coborît în stradă. De mult se pregăteau s-o facă.

Într-o secundă, au mai trecut o sută de ani.

Avea dreptate Gheorghe Crutzescu: "Calea Victoriei! Victoria Neamului, dar și izbînda ei, căci lîngă dînsa astăzi se fac și se desfac: uliți au trăit în timp și azi li s-a uitat și numele: în lungul și largul orașului bulevarde noi se croiesc, schimbîndu-și fata din zi în zi."

Dînsa, nepăsătoare, își duce traiul înainte."

Nu se poate să rămînem nepăsători, acum, cînd bătrîna și credincioasa noastră uliță împlinește trei sute de ani.

S-o sărbătorim cum se cuvine!

Programul este, simplu prezentat, o sărbătoare concepută ca o suită de spectacole în care accentul să treacă de la acceptare la participare și de la presiunea formativă la efortul și la satisfacția autoconstrucției active.

În urma prezentării unei schițe de principiu a programului de activități legate de acest eveniment, în cadrul unei întîlniri organizate de Uniunea Arhitecților din România, s-a desprins ideea de a porni demersurile necesare înființării fundației "Podul Mogoșoalei", ai cărei membri fondatori să fie majoritatea uniunilor de creație și a instituțiilor cu caracter cultural de pe Calea Victoriei. Din start, preocupările acestei fundații au fost deschise dezvoltărilor ulterioare, cu condiția de a sluji scopurilor amintite mai sus.

Programul minimal prevede realizarea unui film artistic de televiziune în serial, care să aducă în actualitate, sub formă romanzată, aspecte ale vieții în diferite perioade din istoria Căii Victoriei.

Simultan cu derularea acestui serial, se vor realiza expoziții de artă, de carte, de publicații, de costume specifice unor categorii sociale, de-a lungul timpului, spectacole de teatru și balet, concerte, în spații deschise (curți, piețe, parcuri), în scopul descoperirii și păstrării sensurilor și funcțiunilor tradiționale ale acestei artere a capitalei României.

Ieșirea spectacolului din săli în aer liber își propune să răspundă nevoii de implicare a cetățeanului obișnuit într-un spațiu ludic, pe care, presat de grilele cotidiene, îl ocolește de obicei. În același timp, valorificarea unor ambianțe ce pot fi ușor amenajate pentru spectacol urmează să devanseze transformarea întregii Căii a Victoriei într-un astfel de spațiu; avem în vedere un carnaval în a cărui desfășurare să se succedă timp de cîteva zile alături menite să readucă în atenție obiceiuri și port, muzică și dans, într-un cuvînt, atmosfera altor timpuri.

Actorii și scenografil, regizorii și creatorii de costume, oamenii de teatru și cei ai platourilor de filmare sînt chemați și așteptați să vină alături de noi în încercarea de a reface simțul ludic al bucureșteanului, dar și de a reconstrui punțile către istorie.

arh. CODRUȚA DE HILLERIN